

SEYn kannanotto turkistuotantoon

TURKISTUOTANNOSTA

SEY katsoo, että nykymuotoinen turkistarhaus ei ole turkiseläinten hyvinvointiongelmista johtuen hyväksyttävää eikä sille ole eettisiä perusteita. Kustannussyistä jokaiselle eläinyksilölle on mahdotonta järjestää vähintäänkin eläintarhatasoisia elinolosuhteita. Tämän johdosta SEY katsoo, että turkistuotanto tulee Suomessa ajaa alas siirtymäajan puitteissa. Turkistuotannosta elinkeinonsa saavien uudelleen koulutusta tulee valtion toimesta tukea.

Turkistuotannon eettiset ongelmat

Euroopan komissio teetti vuonna 2001 tieteellisen selvityksen turkiseläinten hyvinvoinnista ja sen puutteista eurooppalaisilla turkistarhoilla. Selvitys pohjautui tieteellisiin tutkimuksiin, ja sen arvioi arvostettu joukko tutkijoita. Raportissa tuotiin esiin monia merkittäviä puutteita jokaisen tarhattavan eläinlajin kohdalla. Esimerkiksi sini- ja hopeaketuista raportti totesi, että ketuilla on suuri tarve kaivaa ja piiloutua pesäkoppiin. Minkeillä taas on voimakas tarve päästä uimaan. Supikoirat tarvitsisivat mahdollisuuden talviuneen sekä uroksen ja naaraan yhteistyöhön pentujen hoidossa.

Raportti suositteli merkittäviä muutoksia turkistarhojen kasvatusolosuhteisiin: ketuille olisi tarjottava mahdollisuus maapohjaan ja kaivamiseen, minkeille uimiseen. Supikoirien hyvinvoinnista taas ei tiedetä selvityksen mukaan riittävästi, joten komission raportti suositteli supikoirien tarhauksen lopettamista kokonaan.

SEY yhtyy raportin näkemykseen siitä, että turkiseläinten elämä tarhoilla on virikkeetöntä. Niillä ei ole juuri mitään mahdollisuuksia toteuttaa lajityypillisiä käyttäytymistarpeitaan. Turkistarhaus on massakasvatusta, jossa yksittäisen eläimen sairauksia ja vammoja ei aina ole tuottajan kannalta kannattavaa hoitaa.

Vuonna 2010 Suomessa tehdyissä EU-eläinsuojelutarkastuksissa tarkastettiin 57 turkistilaa joista 61%:ssa (35 tarhalla) todettiin puutteita eläinsuojelusäädösten noudattamisessa. Edellisenä vuonna puutteita löytyi vain 6 %:lla tarkastetuista 34 tarhasta.

Eviran mukaan ”Useimmiten ongelma oli häkkien luukkurakenteissa, joista kulumisen seurauksena pisti esiin rautalanganpätkiä, joihin eläimet voivat loukata itsensä. Vastaavaa häkkirakenteiden ongelmaa ei ole aiempien vuosien tarkastuksissa raportoitu. Laiminlyöntejä esiintyi myös tilavaatimusten noudattamisessa, yleisimmin ongelmana oli kolmen minkin pennun pitäminen kahdelle pennulle mitoitettussa häkissä. Kaikkien kettujen häkeissä ei ollut vaadittua makuuhyllyä tai pureskelu- ja virikemateriaalia. 14 prosentilla tarkastetuista tiloista tarha-alueita ei ollut aidattu, tai eläinten karkaamista estetty muilla rakenteilla. 13 prosenttia kaikista havaituista laiminlyönneistä johtui sairauksien hoidosta tai tarhalla kuolleiden eläinten lukumäärästä pidettävän kirjanpidon puutteista.”

Eläinsuojelulaissa todetaan, että ”...eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet.”

Turkiseläimet eivät nykyisistä tuotantomuodoista johtuen pääse toteuttamaan käyttäytymistarpeitaan.

SEY katsoo, että turkiseläimiä koskevaa lainsäädäntöä tulisi kehittää siten, että ketuille ja supikoirille tarjottaisiin vähintään mahdollisuus mm. pesäkopin ympärivuotiseen käyttöön sekä maapohjalla elämiseen. Minkeille olisi tämän lisäksi tarjottava jatkuva mahdollisuus uimiseen. Eläinten kasvatusolosuhteet olisi muutettava kyseisten lajien eläintarhavaatimukset vastaaviksi.

Eri turkiseläinlajeja

Suomessa tarhataan pääasiallisesti sini- ja hopeakettuja, minkkejä sekä supikoiria. Lisäksi hillereitä tarhataan pienimuotoisesti. Turkiseläimiin kuuluviksi lajeiksi katsotaan myös chinchilla ja nutria.

Suomessa on tällä hetkellä (2011) noin 1000 turkistilaa, ja turkiseläinten määrä on noin neljä (4) miljoonaa.

Minkki on Pohjois-Amerikasta peräisin oleva näätäeläin, joka viihtyy vesistöjen ääressä. Se on erakko ja sen reviiri veden äärellä voi olla usean kilometrin mittainen. Turkistarhalla minkin häkin pinta-alan on 0,255 m²

Minkkitarhaus rantautui Suomeen USA:sta. Turkistarhoilta on päässyt karkuun minkkejä vuosikymmenien ajan, ja tarhakarkulaisista Suomeen on kehittynyt elinvoimainen luonnonvarainen minkkikanta.

Hopeakettu on itse asiassa punaketun värimuunnos. Punakettu on kaikkiruokaisena ja sopeutuvaisena eri puolille maailmaa levinnyt koiraeläin. Ketun häkin koko turkistarhalla on 0,8 m². Ketun reviiri on luonnossa neliökilometrien laajuinen. Kettu joko kaivaa itse pesäkolonsa tai hyödyntää muiden eläinten tekemiä koloja.

Sinikettu (napakettu) eli naali, on koiraeläin, joka luonnossa elää erityisesti pohjoisilla tundra-alueilla. Naalit elävät pariskunnittain, ja uros ja naaras hoitavat pentuja yhdessä. Joskus pariskunnan apuna poikasten hoidossa on niiden edellisten vuosien jälkeläisiä. Lisääntymisajan ulkopuolella etenkin naaras saattaa kierrellä jopa satojen kilometrien päässä pesäpaikasta.

Supikoira on Itä-Aasiasta peräisin oleva kaikkiruokainen koiraeläin, joka on levinnyt Suomeen Neuvostoliitossa tehdyiltä istutuksilta. Supikoirapariskunta saattaa pysytellä yhdessä vuodesta toiseen, ja uros ja naaras hoitavat pentuja yhdessä. Supikoirat tulivat Suomeen Venäjän kautta 1900-luvun Karjalaan istutettujen supikoirien siirtyessä Suomen puolelle. Supikoiria tarhataan vastaavissa oloissa kuin kettuja ja yleensä samoilla tarhoilla.

Hilleri on pieni näätäeläin, joita on luonnossa eri puolilla Eurooppaa. Ne ovat lähinnä yöeläimiä, joilla on noin neliökilometrin laajuinen reviiri. Suomessa hillereitä tarhataan pienimuotoisesti.

Turkistarhauksen ympäristövaikutukset

Turkiseläinten ulosteet valuvat tarhoilla ritilähäkkien alle. Ne sisältävät huomattavat määrät typpeä ja fosforia, jotka molemmat rehevöittävät maaperää ja vesistöjä niihin huuhtoutuessaan. Lisäksi lannasta pääsee ilmaan ammoniakkia, joka aiheuttaa vaurioita esimerkiksi metsille.

Suomen vesistöjä rehevöittävästä päästöistä turkistarhojen osuus on varsin pieni: fosforista noin 1,1 % ja typestä noin 0,6 % on peräisin turkistarhoilta. Ongelma on kuitenkin usein paikallisesti erittäin merkittävä: turkistarhat ovat keskittyneet tiettyyn osaan Suomea, jolloin kokonaiskuormituksen merkitys alueen vesistöille korostuu. Lisäksi yksittäisten tarhojen eläinmäärät kasvavat voimakkaasti, jolloin myös kuormitus ja sen riskit kasvavat. Turkistarhat tuli siirtää pois pohjavesialueilta vuoteen 2005 mennessä. Osa tarhoista on vielä siirtämättä.

Turkistarhaus aiheuttaa ympäristökuormitusta myös välillisesti: rehujen valmistus, nahkojen käsittely ja muokkaus ja erilaiset kuljetukset kuluttavat runsaasti uusiutumattomia energiavaroja. Myös turkisten käsittelyyn käytettävät kemikaalit aiheuttavat ympäristön kuormitusta. Turkista ei voikaan sanoa puhtaaksi luonnontuotteeksi, vaan todellisuudessa se on käsitelty voimakkaasti eri kemikaalein.

Suomi vastaan muu Eurooppa?

Muualla Euroopassa turkistarhausta on rajoitettu merkittävästi. Mm. Tanska, Itävalta, Italia, Saksa, Iso-Britannia, Irlanti, Hollanti, Kroatia ja Ruotsi ovat lainsäädännöllään kokonaan tai osittain lopettaneet turkistarhauksen. Esimerkiksi Ruotsissa kettuja tulisi kasvattaa maapohjaisissa, suurissa aituksissa, joten lain tultua voimaan kettutarhaus päättyi siellä kannattamattomana. Saksassa taas minkeille on tarjottava uintimahdollisuus, joten minkkikasvatus on maassa loppunut. Iso-Britannia on kieltänyt turkistarhauksen eettisiin seikkoihin vedoten kokonaan. Suomessa turkistarhaus kuitenkin jatkuu muun Euroopan kielteisestä suunnasta huolimatta.

Kuluttajien valta vaikuttaa

Turkiksista suuri osa päättyy niin sanotuiksi somisteiksi: reunuksiksi huppuihin, kenkiin ja hanskojen suihin. Vain osasta turkiksia tehdään kokopitkiä turkistakkeja tai turkishattuja. Turkisten käyttö koristeina on vain yksi muodin oikku, jota ei voida juurikaan perustella lämpö- tai muilla hyötyominaisuuksilla.

Kuluttaja pystyy omilla valinnoillaan ohjaamaan kulutusta eettisempään suuntaan.

Eettisiä tuotantomuotoja suosivan kuluttajan kannattaa jättää turkistuotteet kokonaan ostamatta.

Eläinten todelliset hyvinvointiongelmat, turkistarhauksen ympäristövaikutukset sekä muualla Euroopassa tehdyt lainsäädännölliset päätökset ovat osaltaan vahvistamassa liiton näkemystä, että turkistarhaus ei nykymuodossaan ole hyväksyttävää.